

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsque ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Articulus 8. Vtrum Pœnitentia debeat durare vsq[ue] ad finem vitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

Utrum Penitentia debeat durare vsque ad finem vite.

Infr. art. 9.
ad l. 4. d.
17. diff. 4. q.
2. art. 4. q. 1.
c. 2.

Ad octauum sic proceditur. Videtur quod Penitentia non debeat durare vsque ad finem vite. Penitentia enim ordinatur ad deletionem peccati. Sed penitens statim consequitur remissionem peccatorum: secundum illud Ezech.

18. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est, vita uiuet, & non morietur. Ergo non oportet ulterius penitentiam protrahi.

Præterea. Penitentiam agere, pertinet ad statum incipientium. Sed homo de hoc statu debet procedere ad statum proficientium, & ulterius ad statum perfectorum. Ergo non debet homo penitentiam agere vsque ad finem vite.

Præterea. Sicut in aliis sacramentis homo habet seruare statum Ecclesie, ita & in hoc sacramento. Sed secundum canones determinata sunt tempora penitendi, ut scilicet ille qui hoc, vel illud peccatum commiserit, tot annis peniteat. Ergo videtur quod non sit penitentia extendenda vsque ad finem vite.

In lib. de Ve.
ra, & falsa
penit. c. 13.
circa me
diu. 30. 4.

Sed contra est, quod Aug. dicit in lib. de Pen. Quid restat nobis, nisi dolere in via: ubi enim dolor finitur, desinit Penitentia. Si vero penitentia finitur, quid derelinquitur de venia?

Respondeo dicendum, quod duplex est penitentia, scilicet interior, & exterior. Interior quidem penitentia est, qua quis dolet de peccato commisso. Et talis penitentia debet durare vsque ad finem vite. Semper enim debet homini displicere quod peccauit: si enim ei placeret peccasse, iam ex hoc ipso peccatum incurreret, & fructum venie perderet. Displicentia autem dolorem causat in eo, qui est susceptus doloris: qualis est homo in hac vita: post hanc vitam autem sancti non sunt suscepturi doloris. Unde displicebunt eis peccata præterita sine omnivisione: secundum illud Isa. 65. Obluioni tradita sunt angustia priores.

Penitentia vero exterior est, qua quis exteriora signa doloris ostendit, & verbo tenus peccata sua confitetur sacerdoti absoluenti, & iuxta eius arbitrium satisfacit. Et talis penitentia non oportet quod duret vsque ad finem vite, sed vsque ad determinatum tempus secundum mensuram peccati.

Ad 1. ergo dicendum, quod vera penitentia non solum remouet peccata præterita, sed etiam præseruat hominem a peccatis futuris. Quamuis igitur homo in primo instanti vera penitentia remissionem consequatur præteritorum peccatorum, oportet tamen in homine perseverare penitentiam, ne iterum incidat in peccatum.

Ad 2. dicendum, quod agere penitentiam interiori simul & exteriori pertinet ad statum incipientium, qui scilicet de nouo redeunt a peccato. Sed penitentia interior habet locum etiam in proficientibus & perfectis, secundum illud Psal. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum. Unde & ipse Paul. dicebat 1. Cor. 35. Non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei.

Ad 3. dicendum, quod illa tempora præfiguntur penitentibus, quantum ad actionem exterioris penitentia.

COMMENTARIVS.

Penitentia interior quomodo semper durare debet.

Questio huius articuli non est propria sacramenti Penitentia, sed generalis de qualibet penitentia, quæ in qualibet lege aut statu locum habuit. Distinguit autem D. Tho. inter penitentiam interiori & exteriori. De interiori affirmat durare debere vsque ad finem vite, etiam in viris perfectis, ut addit in solut. ad 2. de exteriori vero negat. Sed circa priorem partem aduertendum est, duobus modis posse intelligi, interiori penitentiam durare

Fr. Suarez tom. 4.

A vsq; ad finem vite, primo moraliter tantum, scilicet quia non retractatur, nec peccatum quod semel displicuit, iterum placet: & hoc sensu manifestum est, necessarium esse, ut penitentia duret vsque ad finem vite, & hoc solum probat ratio D. Tho. in articulo, scilicet, Semper debet homini displicere quod peccauit, si enim ei placeret peccasse, iam ex hoc ipso peccatum incurreret. Hæc enim ratio solum probat, perseverandam semper esse in interiori penitentia semel concepta, virtualiter, & quasi negatiue, id est, nunquam retractando illam per contrarium actum. Alio vero modo potest penitentia semper durare vsque ad finem vite positive & realiter: quod cum humano modo non possit fieri per durationem eiusdem actus, ut per se notum est, intelligendum erit per repetitionem, vel frequentiam similium actuum displicentia de peccatis. Et de hoc genere durationis D. Tho. nihil dicere videtur in corpore articuli. De illo tamen verum est quod in solut. ad 2. dicit, interiori penitentiam pertinere etiam ad statum perfectorum. Nam si homo iterum atq; iterum incidit in peccatum, tunc necessaria illi est iteratio penitentia. Si vero à peccando cessat, tunc non est quidem simpliciter necessaria hæc duratio Penitentia circa eadem peccata commissa, si perfecta Penitentia interior semel habita est: quia illa sufficiens fuit ad delendam culpam: est tamen valde utilis propter rationes præcedente disputatione tactas, quas hic attigit D. Tho. in sol. ad 1.

Sed tunc difficile est ad explicandum, quod D. Tho. dicit de Penitentia exteriori: negat enim durandum esse in illa vsque ad finem vite; & in hoc differentiam constituit inter Penitentiam interiori & exteriori: cum tamen nulla esse videatur. Quia, si peccata iterentur (de mortalibus loquimur) toties penitentia exterior iteranda est, maxime in lege gratia, ut D. Tho. loquitur. Si vero peccata non iterentur, & respectu eorundem peccatorum loquamur, sicut non est necessarium iterare exteriori penitentiam, ita etiam neque interiori, ut dixi. Et è conuerso sicut est vtile, iterare interiori penitentiam, etiam ultra mensuram delicti, vel etiam si credatur plene remissum, ita etiam est vtile iterare penitentiam exteriori, præsertim quoad corporis afflictiones, imo etiam quoad confessionem potest esse vtile, licet nulla alia noua materia occurrat. Et auget difficultatem, quod D. Tho. in sol. ad 2. a. gens de statu incipientium, proficientium, & perfectorum, in primo dicit habere locum penitentiam interiori & exteriori: in secundo vero, & in tertio interiori: quasi vero non sit etiam utilis, & moraliter necessaria viris etiam perfectis exterior penitentia.

Respondeo primo, D. Tho. potissimum loqui de Penitentia exteriori sacramentali, & per confessionem. Et de hac, moraliter ac regulariter loquendo, verum est, neque esse necessarium, neque vtile in ea durare vsque ad finem vite, nisi quatenus peccata saltem leuia, vsque ad finem vite iterantur, vel quatenus præteritorum peccatorum confessio non satis perfecta existimatur, quod in interiori penitentia secus est, ut dixi. Et simili modo huiusmodi penitentia exterior per se non habet locum in statu proficientium, & perfectorum, nimirum circa peccata præterita vite: nam de ratione illorum statuum est, ut illa peccata sint perfecte purgata: secus vero est de peccatis, quæ in illis statibus committuntur, ut per se constat. At vero, si loquamur absolute de penitentia exteriori: parua quidem est differentia inter illam, & interiori, ut ratio tacta declarat. Nihilominus tamen est nonnulla, nam interior penitentia, supposita eius materia, est per sese honesta, & pertinens ad diuinum cultum, & quantum est ex se, nullam requirit mensuram, nisi per accidens aliquid aliud impediatur, aut corpori nocumentum afferat. At vero exterior corporis afflictio, quam nomine penitentia exterioris intelligimus, si formaliter sumatur, vix est penitentia prioris de-

Duratio exteriori Penitentia, quantum.

ris de-

ris delicti commissi, solum esse debet iuxta mensuram delicti. Quod si quis velit illam mensuram excedere, ut id honeste faciat, necesse est, ut ex alio fine utilitatem, & honestatem quærat in illo opere, nimirum quod sit medicina præservans à peccatis futuris, vel quod pro alienis peccatis satisfactoria esse possit, vel quod animum prouocet ad humilitatē, deuotionem, charitatem, aut aliquid simile. Et ideo licet in statu perfectorum, & multo magis proficiorum, utraq; poenitentia sit utilis, & moraliter necessaria, tamen interior per se, & propter se. Accedit etiam, quod, quia exterior ex se magis nocet corpori, maiorem etiam mensuram requirat: & ideo quando iam cessat necessitas eius, vel in ratione satisfactoria, vel in ratione medicinæ præseruantis, censetur minus pertinere ad talem hominis statum, nunquā tamen omnino excludenda est, sed quandiu oportuerit, iuxta vniuscuiusq; conditionem, & exigentiam adhibenda. Nēq; D. Tho. hoc loco aliud intendit. Et hæc sufficiunt etiam pro sequenti articulo, quifere eandem doctrinam continet.

ARTICVLVS IX.

Vtrum Poenitentia possit esse continua:

4. dist. 1. q. 1. ar. 4. q. 1.

AD nomem sic proceditur. Videtur quod Poenitentia non possit esse continua. Dicitur enim Hier. 31. Quiescat vox tua a ploratu, & oculi tui a lacrymis. Sed hoc esse non posset, si Poenitentia continuaretur, quæ consistit in ploratu, & lacrymis. Ergo Poenitentia non potest continuari.

Præterea. De quolibet bono opere debet homo gaudere, secundum illud Psal. Seruite Domino in lætitia. Sed agere poenitentiam est bonum opus: ergo de hoc ipso debet homo gaudere. Sed non potest homo simul gaudere, & tristari: vnde patet per Philosoph. in 9. Eth. Ergo non potest esse quod poenitens continue tristetur de peccatis præteritis, quod pertinet ad rationem Poenitentia. Ergo Poenitentia non potest esse continua.

Præterea. 2. ad Cor. 2. Apostolus dicit, Consolamini scilicet poenitentem, ne forte abundantiori tristitia absorbeat, quæ huiusmodi est. Sed consolatio depellit tristitiam, quæ pertinet ad rationem Poenitentia. Ergo Poenitentia non debet esse continua.

Sed contra est, quod Aug. dicit in lib. de Poeniten. Dolor in poenitentia continue custodiatur.

Respondet dicendum, quod poenitere dicitur dupliciter secundum actum, & secundum habitum. Actum quidem impossibile est quod homo continue poeniteat: quia necesse est, quod actus poenitentis siue interior, siue exterior, interpelletur ad minus foris, & alius, quæ ad necessitatem corporis pertinent. Alio modo dicitur poenitere secundum habitum. Et sic oportet quod homo poeniteat: & quantum ad hoc, quod continue homo nunquam aliquid contrarium Poenitentia faciat, per quod habitualis dispositio poenitentis tollatur: & quantum ad hoc, quod debet homo in proposito gerere, quod semper sibi præterita peccata displiceant.

Ad 1. ergo dicendum, quod ploratus, & lacrymæ ad actum exterioris poenitentia pertinent, qui non solum non debet esse continuus, sed nec etiam oportet quod duret vsque ad finem vite, ut dictum est. Vnde & signanter ibi subditur, quia est merces operi tuo. Est autem merces operis poenitentis plena remissio peccati, & quantum ad culpam, & quantum ad poenitentiam post eius consecrationem non est necesse quod homo ulterius exteriorem poenitentiam agat. Per hoc tamen non excluditur continuitas poenitentia, qualis dicta est.

Ad 2. dicendum, quod de dolore, & gaudio dupliciter loqui possumus. Vno modo, secundum quod sunt passionēs appetitus sensitivi. Et sic nullo modo possunt esse simul: eo quod sunt omnino contraria, vel ex parte obiecti (puta cum sunt de eodem) vel saltem ex parte motus cordis: nam gaudium

In lib. de Vera & falsa poenit. ca. 13. circa finem como 4.

ar. preced.

ar. preced.

A est cum dilatione cordis, tristitia vero cum constrictione. Et hoc modo loquitur Philos. in 9. Eth. Alio modo possunt loqui de gaudio, & tristitia, secundum quod consistunt in simplici actu voluntatis, cui aliquid placet, vel displicet. Et secundum hoc non possunt habere contrarietatem, nisi ex parte obiecti, puta, cum sunt de eodem, & secundum idem. Et sic non possunt simul esse gaudium, & tristitia: quia non potest simul idem secundum idem placere, & displicere. Si vero gaudium, & tristitia sic accepta non sint de eodem secundum idem, sed vel de diuersis, vel de eodem secundum diuersa, sic non est contrarietas gaudij, & tristitia, vnde nihil prohibet, hominem simul gaudere, & tristari: puta, si videamus, iustum affligi, simul placet nobis eius tristitia, & displicet eius afflictio. Et hoc modo simul potest alicui displicere quod peccauit, & placere quod hoc ei displicet cum spe venia: ita quod ipsa tristitia sit materia gaudij. Vnde & Aug. dicit in lib. de Poenitentia, Semper doleat poenitens, & de dolore gaudeat. Si tamen tristitia nullo modo compareretur sibi gaudium, per hoc non tolleretur habitualis continuitas poenitentia, sed actualis.

Ad 3. dicendum, quod secundum Philos. in 2. Ethic. ad virtutem pertinet tenere medium in passionibus. Tristitia autem, quæ in appetitu sensitivo poenitentis consequitur ex displicentia voluntatis, passio quadam est. Vnde moderanda est secundum virtutem, & eius superfluitas est vitiosa: quia inducit in desperationem. Quod significat Apostolus ibidem, dicens, Ne maiori tristitia absorbeat, qui eiusmodi est. Et sic consolatio, de qua ibi apostolus loquitur, est moderata tristitia: non autem totaliter ablatiua.

Hic articulo non oportet addere commentarium, ut dixi in fine præcedentis. Notanda vero est solutio ad 2. de contrarietate gaudij, & tristitia, & quomodo possint esse simul. De qua re videri possunt quæ scripsimus in 1. tom. huius 3. partis, disput. 38. Sect. 3.

ARTICVLVS X.

Vtrum sacramentum Poenitentia debeat iterari.

AD decimum sic proceditur. Videtur quod sacramentum poenitentia non debeat iterari. Dicit enim Apost. Hebr. 6. impossibile est, eos, qui semel sunt illuminati, & gustauerunt celeste donum, & participes sunt facti Spiritus sancti, & prolapsi sunt, renouari rursus ad poenitentiam. Sed quicumque poenituerunt, sunt illuminati, & acceperunt donum Spiritus sancti. Ergo quicumque peccat post poenitentiam, non potest iterato poenitere.

Præterea, Amb. dicit in lib. de Poenitentia, Reperiuntur qui sapius agendam poenitentiam putant, qui luxuriantur in Christo, nam si vere poenitentiam agerent, iterandam postea non putarent: quia sicut vnum est baptisma, ita vna est poenitentia. Sed baptisma non iteratur: ergo nec poenitentia.

Præterea, Miracula, quibus Dominus infirmitates corporales sanauit, significant sanationes spiritualium infirmitatum, quibus scilicet homines liberantur à peccatis. Sed non legitur, quod Dominus aliquem cacum bis illuminauerit, vel quod aliquem leprosum bis mundauerit, aut aliquem mortuum bis suscitauerit. Ergo videtur quod nec alicui peccatori bis per poenitentiam veniam largiatur.

Præterea, Gre. dicit in hom. Quadragesima. Poenitentia est, anteacta peccata deslere, & flenda iterum non committere. Et I. Ieros.

In lib. de Vera & falsa poenit. ca. 13. in fine to 4.

In lib. de Vera & falsa poenit. ca. 13. in fine to 4.

Lib. 2. ex c. 36 & 9. huius libri potest to 5.

4. dist. 14. q. 1. ar. 4. q. 3. & ar. 5. q. 2. & Heb. 6.

In lib. 1. de Poenit. ca. 10. post medium, co. 1.

Hom. 14. in Euang. post medium II. Et I. Ieros.